

Inte rasist, men...

En kvalitativ diskursanalytisk studie av högerpopulistiska retoriska strategier och skapandet av ett positivt *vi* och ett negativt *dem*

Abstract

Even though the Swedish democrats are accused from many directions of pursuing a discriminatory policy, their voter support has increased since they entered the riksdag in 2010. A discourse analytical theory illuminate how right wing populist parties are using a calculated ambivalence to their audiences. These double meanings can contribute to strengthen a positive image of a group as *we* and a negative, excluding, image of *them*. The theory is being used to illustrate subject related topoi, meaning logical deductions tying arguments to conclusion, that right wing populist parties are using in their discourse. By examining two of Jimmie Åkesson's speeches held in Almedalen during the mandate period 2014-2018 the theory is being applied to categorise topoi and analyse the calculated ambivalence he is using to associate *them*, often synonymous with immigrants and islamists, with a threat against, or burden for, the Swedish society.

Keywords: Kalkylerad ambivalens, diskursanalys, högerpopulism, Sverigedemokraterna, topiker

Words: 9967

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Inledning	4
1.3 Syfte och frågeställning	4
1.4 Avgränsning och definitioner	5
2. Teori	7
2.1 Politics of exclusion	7
3. Metod och material	12
3.1 Metod - diskursanalys	12
3.2 Jimmie Åkessons tal 2015.....	13
3.3 Jimmie Åkessons tal 2018.....	16
4. Analys	18
4.1 Jimmie Åkessons tal 2015.....	18
4.2 Jimmie Åkessons tal 2018.....	24
4.3 Jämförande kommentarer.....	29
5. Slutsatser	32
6. Referenser.....	33

1. Inledning

1.1 Inledning

År 2010 skrev Jan Guillou i aftonbladet "Vill fyra procent rösta på ett rasistiskt parti?" (Guillou 2010) och samma år röstades Sverigedemokraterna in i riksdagen med 5,7% (Valmyndigheten 2010). Många ville analysera varför det omstridda partiet lyckades få tillräckligt med röster för att komma in i riksdagen, bland annat skrevs följande artikel i SVTs opinion: "Så tolkar du Sverigedemokraternas hemliga kodord" (Hamrud & Qvarford 2010). Trots anklagelser från både media och andra politiker om rasism och främlingsfientlighet har de sedan dess ökat i popularitet, 2014 fick Sverigedemokraterna 12,86% (Valmyndigheten 2014) av rösterna och 2018 fick de 17,53% (Valmyndigheten 2018). 162 877 asylansökningar gjordes i Sverige år 2015, nästan dubbelt så många som 2014. Året efter var ansökningarna nere på cirka 28 000 och fortsatte sedan sjunka lite till (SCB 2020) vilket är anledningen till att året 2015 refereras till som den stora flyktingkrisen. Även om mycket kritik kvarstår fortsätter väljarstödet för Sverigedemokraterna att öka. Jimmie Åkesson säger med emfas i sitt almedalstal att vilja reglera invandringen inte innebär en motvilja mot människor från andra länder (2018 29:24). Så varför anklagar så många Sverigedemokraterna för att vara rasistiska? Wodak beskriver hur högerpopulistiska partier använder sig av en kalkylerad ambivalens, dubbla budskap, i kommunikationen med sina åhörare utifrån vilken de skapar en positiv bild av *oss* i motsats till en negativ bild av *dem* (2015). Den här uppsatsen ska undersöka om och i så fall hur Jimmie Åkesson som partiledare för Sverigedemokraterna använder sig av retoriska strategier för att förmedla dubbla budskap enligt Wodaks teori.

1.3 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med uppsatsen är att förstå den kodade diskurs som högerpopulistiska politiker använder sig av. Genom att göra en diskursanalys är målet att utröna om och hur det svenska partiet Sverigedemokraterna använder sig av de retoriska strategier som är typiska för den typen av partier (Wodak 2015, s.46). Jimmie Åkessons roll i den här studien är som partiledare och därmed företrädare för den sverigedemokratiska diskursen. Fokus ligger inte på honom eller partiets politik och policyförslag utan just på de retoriska strategier de använder i sin diskurs och vad som implicit framförs i den. Diskursen

som undersöks är i form av två almedalstal, eftersom det är tal med stor publik och allmän åskådning och för att likt alla tal har talaren tid på sig att förbereda och planera sitt anförande. Hen kan därmed formulera sig på det sätt som anses mest gynnsamt.

Uppsatsen är av komparativ karaktär vilket är främst för att urskilja likheter och skillnader i två fördjupade fallstudier. På så vis kan vissa iakttagelser tolkas som mer valida och andra mindre. De två utvalda almedalstalet är från år 2015 och 2018, det vill säga första och sista året på en mandatperiod. Syftet är inte att förklara eventuella skillnader i diskursen som kan bero på det även om en åtskillnad i diskurs rent hypotetiskt är att förvänta.

Frågeställningarna jag kommer arbeta efter är följande:

- I vilken utsträckning använder sig Jimmie Åkesson av Wodaks topiker?
- Förmedlar Jimmie Åkesson dubbla budskap i de två almedalstalen, och i så fall hur?
- Vilka likheter och skillnader med avseende på Wodaks topiker kan man finna mellan de två almedalstalen?

1.4 Avgränsning och definitioner

För att möjliggöra en djupgående studie och analys är teorin begränsad till delen Wodak benämner som exkluderingspolitik som ämnar skydda en nations gränser och befolkning (2015, s.46). Av samma anledning är talen avgränsade till de delar som är mest relevanta och närmast associerade till vad teorin handlar om, det vill säga exkludering av andra grupper. Vidare är syftet att belysa eventuella dubbla budskap i talen, och därför ämnar inte studien i första hand förklara varför vissa budskap förmedlas, vad maktförhållandena som kan utrönas innebär eller vad de dubbla budskapen har för konkreta effekter i en orsakskedja. Uppsatsen ämnar inte heller förklara det ökade väljarstödet utan endast diskursen som kan vara en faktor till de effekter som studien avgränsats från att förklara, och vissa reflektioner kan därför ske.

Nordensvard och Ketola definierar högerpopulistiska partier som anti-immigrations partier som visar stort missnöje för den vanliga politiken och menar sig representera den vanliga människan på gatan. De argumenterar för att välfärdsstaten ska prioritera sina egna invånare

och kritiserar hur de uppfattar att andra, såsom invandrare, prioriteras istället. De identifierar Sverigedemokraterna som ett högerpopulistiskt parti (2015, s.357-358).

2. Teori

2.1 Politics of exclusion

Ruth Wodak menar att högerpopulistiska partier skiljs åt men att de förenas i tre gemensamma egenskaper. Främst är det deras idé om *folket*. Folket gestaltas av en 'äkta', homogen gemenskap som ofta tar plats i ett hemland. Den andra är att de är i opposition till *de andra*. De andra kan bestå av antingen en elit eller andra minoritetsgrupper.

Högerpopulistiska partier ser till och prioriterar hemlandet och exkluderar de andra, som ofta uppfattas som ett hot. Det tredje karaktärsdraget ligger i dynamiken i det antagonistiska förhållandet mellan vi och dem. Högerpopulistiska partier strävar efter att distansera folket från de andra (Wodak 2015, s. 25-26). Niko Hatakka, Mari K. Niemi och Matti Välimäki menar att alla partier konstant arbetar med vilken roll de har och att accepteras i samhället och kan därför motiveras att ta offentligt avstånd från diskriminering och rasism. Det innebär att partier som är emot immigration tar till diskursiva strategier för att uttrycka negativa "dem"-bilder och kommunicera på ett sätt som tilltalar en större massa utan att negligera de extrema väljare som partiet har (Hatakka, Niemi & Välimäki 2017, s.263).

Wodak belyser att termer såsom diskriminering, exkludering och fördomar har en negativ associering. Sådana termer kan idag inte användas med fördel i debatter och tal där tesen förespråkar exkluderande politiska åtgärder (Wodak 2015, s.50). Vidare menar Teun Van Dijk att öppen rasism ofta är olaglig, men annars genom samhällets normer och sociala värderingar är generellt vedertagen som oacceptabel. Därför är förnekandet till rasism en stor del av diskursen inom grupper som vill förmedla en positiv självbild och negativa associationer till de andra (Van Dijk 1992, s.89). Både Van Dijk och Wodak menar att det leder till att politiker som förespråkar exkluderande åtgärder uttrycker det underförstått i form av insinueringar, antaganden, följder och slutledningar. Genom att formulera det implicit producerar och reproduceras därmed exkludering, rasism och diskriminering diskursivt. På så vis verkställs och legitimeras rasism, exkludering och diskriminering utan att en explicit uttryckt avsikt från aktörerna tillkännages (Van Dijk 1992, s.87-88)(Wodak 2015, s.50).

Van Dijk särskiljer två konceptualiseringar av rasism som han menar påverkar hur individer och grupper (partier) använder sig av strategier för att förneka rasism. Den klassiska rasismen

står för en mer ideologisk riktning där vissa rasgrupper anses vara bättre än andra. Det kan också vara sammankopplat med formella institutioner såsom apartheiden. Den mer moderna rasismen anspelar snarare på mer subtil rasism. Där påpekas kulturella skillnader som anses vara oförenliga. Det formuleras snarare som främlingsfientlighet än rasism och genom att åberopa socialt självförsvar så rättfärdigas sådana åsikter och handlingar (Van Dijk 1992, s.93).

Wodak menar att högerpopulistiska partier anser sig tjäna en inbillad grupp inom en nations gränser och den gruppens intressen. På så vis förstärker de en nationalistisk känsla av tillhörighet. Det är sammankopplat till ett rasifierat koncept av "folket" och "staten". Det leder till en exkludering av de som inte tillhör gruppen, både inne i landet och utanför gränserna (Wodak 2015, s.35, 47). Vidare menar Van Dijk att utöver att skapa ett positivt vi och ett negativt dem så används diskursen till att förstärka en grupp, ofta en etnisk, och lojaliteten inom den. Det och tidigare nämnda reproduktionen av implicit rasism används inom diskursen både inom gruppen och i offentligt tal och text till att förstärka den (vita) gruppens dominans i samhället (Van Dijk 1992, s.87-89). Wodak åtskiljer partiets oppositionella position och regeringsposition, där den oppositionella är den vanligaste istället för att ingå i regering och det kompromissande som det vanligtvis innebär. Partier i den oppositionella ställningen utmärks av att tjäna den vanliga människan och att stå i motstånd till allt, i synnerhet makttoppen (2015, s.47). Genom att ställa sig i opposition till etablissemangen, elit, media, vanliga politiker med flera lyckas högerpopulistiska partier konstruera en bild som sig själva som frälsare. De ska skydda folket och välfärdsstaten från faror som ofta kommer utifrån och konceptualiseras som ett dem (Wodak 2015, s.28)

Medan vissa länder strikt har förbjudit symboler som kan kopplas till exempelvis nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet och dess kännetecken så tillåts de i andra länder, bland annat Sverige, med hänsyn till yttrandefriheten (Wodak 2015, s.39). Många högerpopulistiska partier involverar sig i hur historien behandlas av både politiken och det offentliga. Partierna formar om historien och öppnar upp för en kalkylerad ambivalens där de använder historien för att stärka sina idéer och argument, främst om 'ett folk' (Wodak 2015, s.39). Hatakka, Niemi och Välimäki beskriver kalkylerad ambivalens, benämnd double speak, som en balansgång mellan att följa de västerländska liberal-demokratiska värdena och samtidigt tänja på de accepterade och normerade gränserna som finns i den politiska

diskursen för att normalisera rasism offentligt (2017, s.264-265). Det vill säga uttrycka dubbla budskap för att tilltala en bredare publik (Wodak 2015, s.46-47).

Å ena sidan belyser Van Dijk att desto mer rasistisk en diskurs är, desto fler förnekelse innehåller samma diskurs, det menar han åskådliggör att talaren är medveten om hur hen kan uppfattas (1992, s.89). Å andra sidan menar Hatakka, Niemi och Välimäki att även om det finns en risk i att stämplas som rasistiska så kan anti-immigrationspartier med uppmärksamheten det innebär vinna en fördel i den extra uppmärksamhet som det, exempelvis genom media, innebär. Det ger partierna mer offentlig tid och kan bidra till legitimitet, utöver det kan vissa uttalanden från anti-immigrationspartier som kan uppfattas rasistiska av vissa åhörare, av andra uppskattas som raka och ärliga (Hatakka, Niemi & Välimäki 2017, s. 264).

Van Dijk undersöker diskurs i olika sammanhang som både reproducerar och förnekar rasism. Han menar att de olika strategierna som finns för att förneka rasism i sociala och politiska sammanhang används för att skapa och bibehålla en positiv självbild som han associerar med att hålla ansiktet. Strategierna används ofta i motsägelsefulla sammanhang, där introduktionen består av beskrivande av gruppens eller landets tolerans, acceptans och fokus på humanitet. Det kan kombineras med insinuationer och vaga anklagelser som sätter grupper som minoriteter eller immigranter i en negativ association för åhörarna. Det kan ske genom anspelande på kulturella skillnader, problem eller som ett hot mot "vårt" samhälle (Van Dijk 1992, s.87-89, 91, 110, 115). Wodak menar att högerpopulistiska partier och politiker rättfärdigar åsikter, uttryck och förslag främst genom moraliska utvärderingar och vad hon kallar mythopoesis som syftar till narrativ, det vill säga historiska berättelser som politiska myter. Dessa typer av legitimering används exempelvis ofta till att rättfärdiga en striktare immigrationspolitik och exkludering, ett skapande av vi mot dem (Wodak 2015, s.6, 18, 19).

Van Dijk beskriver olika sätt att förneka rasism i text och tal. De flesta tar defensiva former, men kan även användas förebyggande. Det negativa i en handling eller ett tal kan tvärnekas, intentionen i den negativa diskursen kan förklaras som positiv för att kunna rättfärdiga talarens eller gruppens självbild som icke rasistisk. Vidare kan en negativ dem-bild i diskursen rättfärdigas med den anklagade gruppens egna negativa handlingar, försvar i form med att diskursen är sann, eller genom en att offret bär skulden där exempelvis immigranter

får skylla sig själva för att de inte försökt integrera bättre i den nya nationens samhälle. Ytterligare en strategi är att komma med en motattack mot den som exponerar diskursen som rasistisk där de anti-rasistiska anklagas stå för den riktiga rasismen. Anti-rasisterna anklagas vara emot sitt eget folk, och nationens eget folk kommuniceras vara ett offer för immigratonen (Van Dijk 1992, s.91-94, 116).

William Benoit som undersöker diskurs och teori om image repair, som innebär att höja sin offentliga självbild efter exempelvis ett uttalande som sätter en i dålig dager, menar att det finns många strategier för att förneka, förminska eller förändra kränkande diskurs. Liksom Van Dijk belyser han flera sorters förnekanden. Det ena är att förneka en kränkande handling, exempelvis ett uttalande, totalt, förneka att handlingen i sig var kränkande eller skifta skulden för kränkningen till de som kränkts (Benoit 2017, s. 245). Fortsättningsvis kan talare använda sig av strategier där de söker lyfta publikens känslor för sig och sitt parti, eller minimera diskursens kränkande egenskaper, antingen i sig självt eller genom att jämföra med någon annans handling som kan vara mycket värre och därmed få den egna att framstå som bättre. Benoit menar att mottacker mot de som anklagar talaren/aktören för att sänka dennes trovärdighet eller anspela på att offret för den kränkande diskursen förtjänar det (2017, s.247).

Wodak menar att de diskursiva strategier som högerpopulistiska partier använder sig av skiljer sig från de retoriska verktyg de flesta partier stundtals använder genom att de högerpopulistiska strategierna anknyter till specifikt innehåll. Det görs genom att partierna med framgång konstruerar syndabockar som utgör ett hot mot nationen/den homogena gruppen. Det leder till att partierna skapar en rädsla hos åhörarna. Partierna utmärks även av deras arrogans över sin ignorans där de hänvisar till det sunda förnuftet och emot intellektualism (Wodak 2015, s.1-2). De skapar ett vi och ett dem, där dem definieras av ras, religion eller språk och ofta är associerat som syndabockar (Wodak 2015, s.4).

Hatakka, Niemi och Välimäki hävdar att analys av politisk diskurs rent metodologiskt inte skiljer sig från analys av 'vanlig' diskurs (2017, s.264). Van Dijk belyser att politiska tal är väl förberedda och skrivna i förväg. Eftersom talaren i förväg vet att talet kommer vara offentligt blir diskursen bearbetad och påverkad, därmed uppkommer sällan öppet rasistiska uttalanden utan snarare antydningar och insinuationer (Van Dijk 1992, s. 109).

Fortsättningsvis menar Wodak att politiker med exkluderande politik sen efterkrigstidens

början blivit mer subtila i sin diskurs. Diskursen fylls istället med en kodad version av meddelandet, med insinueringar och kalkylerad ambivalens för att partiet ska tilltala flera åhörargrupper samtidigt (Wodak 2015, s. 46-47).

Enligt Wodak syftar topiker på formler som härleder ett logiskt antagande där argument kan knytas ihop med en slutsats. Topiker ämnar vara logiskt korrekta och används av olika talare i olika kontext, exempelvis i tal. Topiker kan presentera en traditionell kunskap, det vill säga allmän åsikt som accepteras av åhörarna, men kan enligt Wodak inte garantera en äkta sanning. Deras faktamässiga precision avgörs av hur de används. Genom att talaren exempelvis ignorerar eller på annat vis utesluter faktorer som kan påverka slutsatsens riktighet så kan topiker bli vilseledande och manipulerande (Wodak 2015 s, 51-52).

Kommande citat listar topiker som är knutna till ett specifikt innehåll inom högerpopulistisk retorik. Nedanför listas högerpopulistiska topiker, enligt Wodak, som kommer användas i uppsatsen:

Folk	Baserat på huruvida folket är positivt eller negativt inställda till en handling bör den utföras eller inte.
Användbarhet	En handling ska utföras om den enligt ett bestämt perspektiv anses fördelaktig.
Oanvändbarhet	Om en handling inte kommer få önskad effekt bör den inte genomföras.
Hot	Om det en fara hotar bör något göras åt den.
Börda	Om ett samhälle är påfrestat av något speciellt bör något göras åt det.
Finans	Om ett agerande kostar för mycket bör åtgärder vidtas för att få ner de kostnaderna.
Siffror	En viss åtgärd ska vidtas eller inte baserat på om siffrorna bevisar eller motbevisar det perspektivet.
Frälsaren	Om en fara hotar och någon eller något har tryggt faran en gång, så kommer den eller det kunna skydda mot faran igen (Wodak 2015, s.53).

3. Metod och material

3.1 Metod - diskursanalys

I uppsatsen tillämpas en diskursanalys främst enligt Ruth Wodaks teori rörande politik om rädsla (2015). Fokus ligger på att utröna de kodade meddelanden, de dubbla budskap, som kommuniceras i diskursen. Dessa dubbla budskap öppnar upp för talaren att tala om diskriminerande åtgärder och samtidigt röra sig inom de offentliga ramar på vad som är generellt accepterat i samhället (Wodak 2015, s.46).

Uppsatsen är främst av teoriprovande karaktär där forskningsfrågor och metod bygger på Wodaks teori. Hennes teori är avgränsad till de delar som behandlar en exkluderande diskurs. Studien bygger på att verkligheten påverkas av språket som beskriver den eftersom språket är utgör en väsentlig del av hur andra människor uppfattar saker (Esaiasson et.al 2012, s.211-212). En vanlig egenskap hos diskursanalyser är fokus på maktförhållanden (Bergström & Ekström 2018, 258-259), den här studien ämnar endast synliggöra eventuella maktförhållanden, inte analysera dem närmre eller utvärdera dem. En studie i diskurs kräver en kvalitativ ansats för att nå ett djup och därmed är den utvalda diskursen begränsad till två almedalstal, framförda av Jimmie Åkesson år 2015 och 2018.

Wodak menar att högerpopulistiska partier använder sig av ämnesbundna topiker i sin diskurs och genom dem förmedlar dubbla budskap. Den här uppsatsen ämnar i första hand identifiera dessa topiker. Wodaks teori handlar om retoriska strategier som högerpopulistiska partier kan använda sig av för att få fler röster (Wodak 2015). I nästa steg används resten av hennes teori till att bygga upp en mall genom vilken talen granskas och analyseras. Teorin har fått stöd och komplettering från andra teorier på området från Van Dijk, Benoit och Hatakka, Niemi och Välimäki för att synliggöra diskurser som råder på forskningsområdet. Van Dijk har utvecklat en teori som handlar om strategier för att förneka rasism och därmed skapa en bra självbild (Van Dijk 1992). Resten av studien formas därmed av forskningsfrågorna som byggs på teorin.

Jimmie Åkessons tal har valts för att som partiledare för Sverigedemokraterna representerar han den svenska, offentliga högerpopulistiska diskursen. För att diskursen som undersöks ska vara en diskurs som förväntas nå så många åhörare som möjligt i det offentliga rummet väljs

tal han höll under almedalsveckan under år 2015, som var det första talet under deras andra mandatperiod i riksdagen, respektive 2018 som var det sista talet under samma mandatperiod. Den här mandatperioden är vald för att den inleds med flyktingkrisen, som gör tal om invandringspolitik mer aktuell. Talen är avgränsade till de delar som behandlar invandring eller på annat vis presenterar andra grupper än den svenska befolkningen som *de andra*. Därefter är de transkriberade för att kunna bearbetas textuellt utefter teorin. Eftersom studien kräver en noggrann granskning av texten är det av stor vikt att analysenheterna, som består av de två talen, inte blir för många (Esaiasson 2012, s.210).

För att studien ska vara så transparent som möjligt används vid kategoriseringen av topikerna i talet exempel i form av citat. Det är för att studiens validitet ligger i att inget blir taget ur sammanhang och meningarnas värde ligger därmed i att de presenteras precis som de är (Uddman & Gustavsson 2007, s.36) och i analysen presenteras vid behov även ytterligare kontext. Efter en kategorisering av topikerna och analys enligt den teoretiska ramen avslutas studien med en komparativ ansats. Genom att presentera likheter och skillnader kan de båda analysernas fynd diskuteras, och öka validiteten genom resonemanget, där de antingen kan styrkas där det finns likheter eller motsättas där det skiljer sig (Esaiasson 2012, s.60-61). Talen ses som stickprov ur Sverigedemokraternas offentliga diskurs och eventuella fynd förväntas därmed stärka eller komplettera den kumulativa forskningen och bidra till debatten på området (Esaiasson 2012, s.20-21).

3.2 Jimmie Åkessons tal 2015

Jimmie Åkesson inleder sitt tal under almedalsveckan år 2015 med att prata om Stefan Löfvens tal under samma almedalsvecka. Där beskriver han honom som väldigt ambitiös och visar på att Löfven avgett många löften, och ska kämpa mot allt ont. Åkesson menar att Löfvén inte har åstadkommit någonting, och pekar på att han inte ens lyckats få igenom sin budget. Han menar att Löfven i sitt tal förespråkade socialkonservatism, som Åkesson själv förordar, men inte är trovärdig (Åkesson 2015, 02:10).

Åkesson fortsätter med att redogöra för den föregående veckan som den mörkaste på länge där han refererar till ett antal terrordåd. Han beskriver IS, Islamistiska Staten, som en terrorsekt och (Åkesson 2015, 05:33) "satans mördare" (Åkesson 2015, 05:53). Han menar

att islam är en religion medan islamism är en politisk ideologi och menar att det finns olika åsikter om ideologier. Det går inte att bortse från IS mördande, att ropa rasism och peka på religionsfriheten. Åkesson berättar att Ebba Busch Thors uttal om att IS-krigare ska dömas för landsförräderi är bra, men inte bra nog eftersom de inte är våra landsmän (Åkesson 2015, 06:10).

Åkesson fortsätter adressera islamister och berättar hur Sverigedemokraterna, när de får inflytande, ska verka för att hindra ytterligare anpassning för dem och deras religiösa normer. Bland annat vill argumenterar han för att de som åker till andra länder och medverkar i mördandet och har dubbla medborgarskap ska få det svenska medborgarskapet indraget. Han avslutar med att uppmana de islamister som av den anledningen lämnat Sverige att stanna kvar där, och menar att Sverige inte längre är deras hem (Åkesson 2015, 09:21).

Fortsättningsvis pratar Åkesson om att politiken är viktigare än de politiska positionerna och att de endast kommer stödja en regering som medför en ändring av politisk riktning för Sverige. Tills dess stannar Sverigedemokraterna på en opponerande position. Sveriges invånare vill ha en förändring och en ansvarsfull invandringspolitik vilket Åkesson menar även syns i väljaropinionen där Sverigedemokraternas stöd ökar. Han fortsätter med att prata om Annie Lööfs kommentar på en undersökning på folkets förtroende för partiledare, där han fått högsta stöd från manliga väljare. Han menar att hennes kommentar om att man inte har förstått måste innebära att det är hon som inte kan ha förstått, och frågar publiken om vad det är de inte kan ha förstått, refererandes till flera politiska frågor och fenomen, exempelvis att det är enastående att Sverige tagit emot flest asylsökande i EU (Åkesson 2015, 12:30).

Åkesson ifrågasätter Annie Lööf, den borgerliga regeringen och, bland annat, den centerpartistiska invandringspolitiken. Han hävdar att hon ser väljarna som okunniga och att det är tvärtom, att Sveriges befolkning har fått nog och reser sig upp emot det dåliga politiska styret (Åkesson 2015, 15:52).

Vidare pratar Åkesson om att de andra partierna inte tar folkets oro på allvar. Han menar att det är en rådande falskhet där den som anklagar andra för rasism sedan gör samma sak själv. Sverigedemokraterna la ett utskottsinitiativ i riksdagen om temporära uppehållstillstånd som Moderaterna redan introducerat, men som Moderaterna, och alla andra partier, sedan röstade emot (Åkesson 2015, 18:08). Han fortsätter: "Hyckleriet är, Sverigevänner, totalt." (Åkesson

2015, 19:48) och menar att det hela är pinsamt och uppmanar alla partier att göra något åt det som gör människor oroliga (Åkesson 20:08).

3.3 Jimmie Åkessons tal 2018

I sitt almedalstal 2018 inleder Jimmie Åkesson med att prata om fotbollsmatchen som landslaget förlorade samma dag (2018, 03:21). Åkesson reagerar på flera tidigare uttalanden, från Ebba Busch Thor och Magdalena Andersson (2018, 05:50) för att fortsätta med att hävda att Margot Wallström uttryckt att de som röstar på Sverigedemokraterna är mindre vetande men menar att det är tvärtom. Det är ett påläst val motiverat av insikten att de tidigare partierna vanstyrt och förstört Sverige och folkhemmet (Åkesson 2018, 07:20).

Vidare berättar han att Jan Björklund berättat att han är livrädd för nationalism vilket leder till att han berättar att nationalism är det finaste han vet. Nationalism har lagt grunden för hur vårt land har utvecklats och den gemenskap vi känner exempelvis när vi stödjer vårt landslag på fotbollsplanen, istället för att ha nationer och landslag skulle vi heja på Europa på fotbollsplan (Åkesson 2018, 09:42). Vissa kallar sig nationalister utan att vara det, exempelvis nazism kan inte vara nationalism. Åkesson redogör för en grupp nazister som skapat bråk och även varit våldsamma, han menar att det kan aldrig vara nationalism, att inga ideologier som använder sig av våld ska få existera i demokratin, där han använder, nazister, anarkister, islamister och kommunister som exempel (Åkesson 2018, 13:05). Han frågar sin publik, tilltalande dem Sverigevänner och almedalsbesökare, vad de tror att han själv är rädd livrädd för. Som svar listar han det ökade antalet skjutningar och sexualbrott, att var femte dömd utländsk våldtäktsman i landet utvisas. När Sverigedemokraterna får makten ska de utvisas allihop. Han fortsätter lista saker som skrämmer honom: att många unga flickor lever under slöjtvång, att tiotusentals flickor är fast i en hederskultur och islamism. Åkesson berättar att han är rädd för att bli sjuk och inte få vård i tid, att folk dör i väntan på vård, att hans föräldrar på ålderns höst ska ha behov av omsorg och hur den kommer förefalla vara, och att hans son behöver växa upp i ett segregerat Sverige (2018, 15:09).

Åkesson menar att otryggheten i Sverige är markant och refererar till skjutningar i Örebro, Helsingborg och Malmö. Han talar om att människor är oroliga, bekymrade och rädda. Han påpekar att han och Sverigedemokraterna försöker spela på rädslan och menar att så är det inte, att man måste adressera ett problem för att ta ansvar. 2017 angav 20% att de känner sig otrygga i sitt hem, och ännu fler kvinnor. Bostadsbrottsligheten har ökat vilket följer samma tema som den övergripande brottsligheten i landet. Han hävdar att Löfven har sagt att han ska bekämpa brottsligheten, men att de har misslyckats och att brottsligheten håller på att vinna.

Det för att Löfvens regering och tidigare regeringar, inte tagit problemet på allvar (Åkesson 2018, 19:15). Han redogör för att Löfven säger att det är färdigpratad om otrygghet och invandring och att nu ska fokus läggas på välfärd, vilket Åkesson håller med om. Han menar att man inte kan prata om välfärden utan att dra samband mellan välfärdsproblem och asyl- och anhörig-invandringen (Åkesson 2018, 24:16). Enligt Åkesson så har pengar som skulle gått till välfärden istället gått till asylinvandring under Löfven och Socialdemokraternas styre, istället för att förbättra välfärden (2018, 26:10). Han framhåller med flera exempel att det inte går att skilja på välfärd och asylinvandring, bland annat bostadsbristen där det är högst relevant att befolkningen ökat med nästan en miljon under de senaste tio åren, och hur bra det är att allt fler väljare förstår det (Åkesson 2018, 27:19).

Åkesson belyser vikten av att i diskussioner om invandring betona att en kritisk inställning till oreglerad och otyglad invandring inte betyder att sätter sig emot alla människor med annan geografisk bakgrund. Sverige kommer ha invandring även när Sverigedemokraterna har makten, men den ska vara reglerad och bidra till det svenska samhället utan att bidra till segregationen. Sverigedemokraterna är en försäkran mot ansvarslös invandringspolitik (Åkesson 2018, 29:24).

4. Analys

4.1 Jimmie Åkessons tal 2015

Under almedalstalet 2015 var Jimmie Åkessons största fokus på IS. Det var ett tal om hotet mot folket i Sverige och det kristna, västerländska och demokratiska samhället. Han talade om hur tidigare regering varit ett misslyckande och att den nya inte ens lyckades få igenom sin budget (Åkesson 2015). I talet bekräftade han partiets starka oppositionella habitus, genom att lova folket att opponera tills partiets politik får genomslag (Wodak 2015, s.47). I talet kunde ett antal av Wodaks topiker identifieras, ibland kan flera topiker tolkas in i samma avsnitt.

Topik om folk

Argumentation enligt topiker om folk, som syftar på att följa folkets vilja (Wodak 2015, s.53), urskiljdes vid sex stycken tillfällen i talet. Vid dessa talar Åkesson om att han och Sverigedemokraterna ska sätta politikens genomslag före eventuella ministerpositioner (Åkesson 2015, 12:30), att tidigare regering inte lyssnat på folket (Åkesson 2015, 16:06), och att han och partiet tar folkets oro på allvar (Åkesson 2015, 13:23, 17:10, 18:36, 20:07) och tänker utföra åtgärder så fort han och partiet får inflytande. Följande citat är en exemplifiering av hur Åkesson använder sig av topiker om folk i sitt tal:

“ Man står först och pekar finger, ropar rasist eller andra fula saker och sen släpper man själv de här testballongerna, på samma tema. Försöker skicka ut signaler om att man minsann visst bryr sig om folks oro, att man minsann visst tar folks oro på största allvar. Det är pinsamt. Och det det är givetvis bra att de andra partierna nu så smått börjar glida i vår riktning när det gäller de här frågorna inte minst. Om man hade menat allvar.” (Åkesson 2015, 18:36)

Frågorna Åkesson talar om benämns tidigare i talet som tiggeri, invandring och integrationspolitik. Han menar att folkets oro innebär att de önskar en viss typ av åtgärder, anspelade på att förbjuda tiggeri och minska invandringen. Genom att berätta att det är positivt att de andra partierna börjar ta efter Sverigedemokraterna hävdar han att det är eftertraktade åtgärder, men att de andra partierna inte kommer göra tillräckligt och att Sverigedemokraterna är det mest trovärdiga partiet för att få igenom det oroliga folkets vilja.

Genom att formulera sig på det viset argumenterar Åkesson för att de andra partierna inte bryr sig eller tar ansvar för att minska invandring och tiggeri, som han menar är vad som gör folket oroliga, utan att behöva explicit diskutera den faktiska invandringsfrågan. På så vis behöver han knappt nämna sin tes, men får genomslag för sitt argument genom att tala om oron, som om den ligger som en slöja av oro över Sveriges befolkning och Sverigedemokraterna är de enda som kan göra någonting åt det (Wodak 2015, s.53).

Åkesson argumenterar för att Sverigedemokraterna tjänar det svenska folket, och att de andra partierna inte gör det, på så vis stärks känslan den positiva bilden av det svenska folket som ett vi (Wodak 2015, s.35,47). Vidare underminerar han de andra partiernas trovärdighet och insinuerar att de diskriminerar sin egen befolkning. Den svenska befolkningen är ett offer för, i den här kontexten, tiggeri, invandring och integration (Benoit 2017, s. 245, 247). Genom dessa anspelningar kan han stärka den positiva bilden av det svenska folket, *vi*, och därmed genom diskursen, den negativa bilden av *de* andra som står i opposition till folket (Wodak 2015, s.25-26). Att han framhåller att han och partiet blivit anklagade för att vara rasister kan tolkas som en del i ett förnekande enligt Van Dijk. Åkesson framhåller att partiet vill minska invandringen och förbjuda tiggeri, men genom det uttalandet förnekar han att det är en negativ handling. Det kan tolkas som att han klargör att han inte är rasist enligt den klassiska rasismens definition, den öppna, formellt institutionaliserade (Van Dijk 1992, s.91-94), vilket i sig kan vara en del av en kalkylerad ambivalens (Wodak 2015, s.46-47) där han börjar med att försöka klargöra att han inte är rasist, men fortsätter med att prata om och förespråka exkluderande åtgärder.

Topik om användbarhet

Topiken om användbarhet syftar på att om en specifik handling anses fördelaktig så bör den genomföras (Wodak 2015, s.53). Den används ofta vid omnämmandet av åtgärdsförslag som kunde urskiljas vid tre tillfällen i texten. En var associerad med tidigare citat, att förbjuda tiggeriet (Åkesson 2015, 18:11), att åstadkomma en förändring (Åkesson 2015, 20:07), och följande exempel, där han lovar att vara en garant för att islamister inte ska få vidare anpassning av det svenska samhället:

“Och till alla islamister som bor i Sverige vill jag säga att när vi får inflytande, det kommer vi och få, så kommer vi vara en garant för att ingen vidare anpassning kommer och ske till era människofientliga religiösa dogmer i det svenska samhället. Vi kommer ge SÄPO utökade

resurser och befogenheter så att de kan övervaka, och bekämpa er strid mot demokratin.”
(Åkesson 2015, 09:21)

Han fortsätter med att nämna åtgärder, som att förbjuda människor från att lämna Sverige för att delta i terrorism, och dra in svenska medborgarskap från de som har dubbla och bryter mot tidigare åtgärd. Åtgärderna har räknats in som samma topik, då de kan tolkas som delar av samma slutledning syftandes på att det inte går att ignorera IS mördande eller att skydda islamism bakom religionsfriheten (2015, 06:10). Genom att beskriva islamister med negativa ord och följa upp det med åtgärder som han menar ska rädda situationen, gör han argument för att dessa åtgärder är fördelaktiga och önskvärda, och därmed även bör genomföras (Wodak 2015, s.53). Även om Åkesson vid en tidigare del av talet påvisar en distinktion (se citatet inom topiker om hot) mellan religionen islam och ideologin islamism så fortsätter han att referera till religion när han talar även om islamism. Det kan öka distansen i uppfattningen mellan *vi* och *dem*, genom antydandet till uppdelning av grupper med religion som grund (Wodak 2015, s.4). Åkesson söker tjäna befolkningen och stärka den nationalistiska gemenskapen genom att argumentera för att när Sverigedemokraterna får inflytande kommer de vidta exkluderande åtgärder för att skydda det svenska samhället och dess värderingar. Det stärker gemenskapen inom gruppen och exkluderar *dem* ytterligare (Wodak 2015, s.35,47). Formuleringen legitimerar de exkluderande åtgärderna (Wodak 2015, s.50) och konstruerar även bilden av Sverigedemokraterna som frälsare som genom den här typen av åtgärder ska skydda välfärdsstaten från hot, det vill säga de andra (Wodak 2015, s.28), se topik om frälsare.

Topik om oanvändbarhet

Topiker om oanvändbarhet framkom när Åkesson vid två tillfällen pratade om andra partiledare, Stefan Löfven och Annie Lööf. Kommande citat är ett exempel på när han pratar om statsministern:

“Han ger tvärsäkra utfästelser om att bekämpa allt som är dåligt, terrorism, människohandel, rasism, diskriminering, populism, rysk aggression och inte minst fattigdom av alla dess slag. Barnfattigdom, allmän fattigdom, fattigdom i Rumänien, all möjlig fattigdom. Faktum är: hittills har han åstadkommit egentligen ingenting. Han (applåder) han lyckades inte ens lotsa sin egen budget genom Sveriges riksdag.” (Åkesson 2015, 03:12)

Dessa topiker menar att om ett besluts förutsatta effekt inte kommer ske, bör beslutet förkastas (Wodak 2015, s.53). Det är även applicerbart i ovanstående situation när det handlar om Åkessons uppfattning om andra politikerns löften och konsekvenserna de löfena lär få. Han menar att Löfven är oduglig, då den ondska han vill bekämpa kommer under hans regering att bestå. Löfvens regering och de åtgärder han planerar att genomföra menas därför inte göra någon skillnad, och bör därmed förkastas. Åkesson stärker Sverigedemokraternas oppositionella habitus, genom att tydligt ta ställning mot regeringen och för folket, som han menar att Löfven inte tar ansvar för att göra. Han använder den här strategin främst för att påvisa att Löfven inte är trovärdig, och för att visa att han själv står med folket, hör deras oro och vill göra vidta åtgärder för att göra det bättre (Wodak 2015, s.28).

Topik om hot

Topiker om hot används, likt topiker om folk, frekvent i talet, det kan urskiljas sex sådana. Uppakt till flera är när Åkesson kallar IS för "bestialiska satans mördare" (2015, 05:50) och under talet befäster islamism som ett hot mot det svenska samhället och de kristna, demokratiska värderingar som råder där. Han fortsätter med att islamism inte får skyddas av religionsfriheten (2015, 06:32), alla har rätt att rikta kritik (06:42), att Ebba Busch Thor vill döma IS-krigare för landsförräderi, vilket är bra, men de är inte våra landsmän (07:38), hans sommarhälsning (08:30), att Sverigedemokraterna är en garant för att islamism inte tar över det svenska samhället (09:21) och nedanstående citat:

"Islam är en religion. Islamism är politisk ideologi och man kan ha långa diskussioner om huruvida islam och även andra religioner också kan betraktas som ideologier, javisst, därom råder det delade meningar. Men det råder inga som helst tvivel om att islamism är en politisk ideologi. En ideologi som på intet vis skyddas eller någonsin ska skyddas av religionsfrihet eller andra irrelevanta argument." (Åkesson 2015, 06:11)

Topiker om hot syftar till att om det råder specifika hot, i det här fallet mot det svenska samhället och dess invånare, bör det ageras för att bekämpa hotet. Åkesson hävdar att islamism är ett hot mot det svenska samhället och konceptualiserar dem därmed som syndabockar (Wodak 2015, s.4,53). Topiken argumenterar för att en farlig ideologi inte ska gömmas bakom religionsfrihet samtidigt som eventuella ytterligare faktorer förbises i hans distinktion mellan islam och islamism. Tillkännagivandet av distinktionen mellan islam och islamism kan uppfattas rättfärdiga topiken trots att han åsidosätter diskussionen som han

endast nämner på vägen till sin slutsats. Genom att Åkesson först gör åtskillnad på islam och islamism men senare talar om islamism som en grupp som under talet blir alltmer lik religionen islam använder han sig av en kalkylerad ambivalens. Där tänjer han på gränserna för vad som är acceptabelt att säga i offentligheten och styrker en negativ bild av *de andra* (Hatakka, Niemi & Välimäki 2017, s.264-265). Det är ett bidrag till att reproducera och normalisera rasism (Van Dijk 1992, s.87-88)(Wodak 2015, s.50). Den negativa *dem*-bilden rättfärdigas av att *de*, islamisterna, har begått grymma handlingar och förtjänar därmed den diskriminerande diskurs som framgår i talet och de exkluderande åtgärderna som förespråkas (Benoit 2017, s.245)(Van Dijk 1992, s.91-94).

Topik om börda

De påträffades vid två tillfällen, de byggs ofta på de teser som nämnts i ovanstående topiker, motiverat med folkets oro enligt exemplet nedan, förbjuda tiggeriet och dämpa folkets oro, (Åkesson 2015, s.18:15):

“När moderaterna för några månader sen presenterade ett förslag om att bland annat införa temporära uppehållstillstånd istället för permanenta. Då la vi ett så kallat utskottsinitiativ i riksdagen, ett utskottsinitiativ som innehöll i princip samma förslag, eller till och med precis samma förslag. Och alla de övriga partierna röstade emot (...) Det är allt färre som tror på er, sluta hyckla och se istället till att ta tag i de problem som gör människor i det här landet oroliga. Ta människors oro som en uppmaning att förändra på riktigt.” (Åkesson 2015, 19:07)

Topiker om börda syftar till att om landet är påfrestat av något borde åtgärder vidtas för att lätta på det (Wodak 2015, s.53). Åkesson argumenterar för att folkets oro är ett tecken på ett påfrestat samhälle och att åtgärder behövs för att det ska kunna bli bättre. I det här stycket insinueras andra partiers brist på handling som ett tecken på Sverigedemokraternas handlingskraft som i sin tur kan tolkas som att legitimera partiet och dess politik. Politiken främst åsyftad de frågor som gör folket oroligt, det vill säga invandring, integration och tiggeri. Det kan även användas som en strategi för att lyfta åhörarnas uppfattning gentemot Sverigedemokraterna (Benoit 2017, s.247) när han beskriver att åtgärderna var eftertraktade av folket men andra partier väljer att motsätta sig Sverigedemokraterna framför att föra en politik som gynnar befolkningen. Utöver att sätta Sverigedemokraterna i en bättre dager jämfört med andra partier, främst Moderaterna i detta exempel, kan strategin fungera för att

minska diskursens kränkande karaktär (Benoit 2017, s.246). Det vill säga det diskriminerande draget i exkluderingen av *dem*, bestående av invandrare och tiggare.

Topik om frälsaren

Den urskiljdes tydligt tre gånger i hans tal. När han pratade om Löfven, se citat under topiker om oanvändbarhet, när han hävdar att Sverigedemokraterna är en garant för att ingen mer anpassning ska ske, se citat under topiker om användbarhet, och i sin sommartalshälsning:

“Ert krig mot de kristna i Irak och Syrien är slakt på kristna familjer, det är ett angrepp på hela den kristna västerländska och demokratiska världen. Ni kan aldrig döda oss alla och ni kan inte vinna. Vi är starkare än vad ni tror, vi är mycket mer övertygade än vad ni tror och vi kommer aldrig att vika i kampen mot er barbariska, omänskliga utopi för samhället och världen.” (Åkesson 2015, 08:30)

Även om det inte är en tydligt historisk anspelning i tidigare citat vill jag argumentera för att topiken används för att representera Åkesson med parti som frälsaren. Åkessons presentation av meddelandet till alla islamister antyder att det pågår ett krig mellan religioner, där islamisterna är *de* onda som inkräktar på *vårt* samhälle och *våra* värderingar (Wodak 2015, s.1-2). Åkesson sätter sig i tydlig opposition mot islamisterna som han adresserar, han gör anspråk på att representera det kristna, västerländska, demokratiska samhället och påvisar därmed att det är han som kan rädda det svenska samhället (Wodak 2015, s.28). Den negativa bilden av *de* andra befästs genom återspegligen av deras handlingar och deras värderingar. Enligt Åkesson söker *de* andra ta över världen och presenterar därmed ett enormt hot mot det svenska samhället. Han skapar i sin diskurs en känsla av tillhörighet och lojalitet till sitt samhälle och sina värderingar (Wodak 2015, s.35,47) genom att varna hotet om att *vi* är starka och övertygade, vilket kan förstärka en nationalistisk känsla av gemenskap och att varna om gränserna till sitt samhälle. En sådan diskurs kan, likväl som att implicit producera och legitimera rasism, även stärka den egna gruppen och öka dess dominans i samhället (Van Dijk 1992, s.87-89). Wodak menar att högerpopulistiska partier kan använda narrativ och moraliska utvärderingar till att berättiga ageranden, opinioner och förslag (2015, s.6, 18-19).

4.2 Jimmie Åkessons tal 2018

Jimmie Åkessons tal i almedalen 2018 präglades av välfärden, otryggheten och invandringen som en börda för svenska staten och dess invånare, och kritik mot de andra politikerna och partierna. Han argumenterade mycket för att välfärden inte kan diskuteras utan att se sambandet mellan välfärd och invandring (Åkesson 2018).

Topik om folk

I talet urskiljdes tre, där talar Åkesson om hur människor pratar om den utpräglade otryggheten (2018, 19:25), att allt fler väljare är medvetna om att det inte går att skilja på välfärd och invandring (2018, 27:41), och följande citat:

“Det är därför som kloka, välinformerade svenskar från samhällets alla delar över hela vårt land idag och den nionde september väljer att lägga sin röst på Sverigedemokraterna. Och att Margot Wallström och den övriga socialdemokratin inte har förstått det, det är liksom en avgörande del av förklaringen. Margot Wallström, Stefan Löfven och övriga regeringen. Ni raserade folkhemmet. Vi bygger ett nytt.” (Åkesson 2018, 08:56)

Senare i talet hävdar Åkesson att folkhemmet byggdes på nationalism (2018, 13:17). Han argumenterar för att allt fler av Sveriges invånare ser behovet av ett annat styre och behovet av en regering och riktning för Sverige och lägger därmed fram skäl för att det bör verkställas. Genom att argumentera för regeringens oduglighet befäster Åkesson sin opposition gentemot eliten och förstärker bilden av att hans parti står med, och arbetar för, folket (Wodak 2015, s.25-26, 47). Det bidrar till att förstärka en känsla av gemenskap och nationalism, och således till en starkare bild av ett *vi*. Rent diskursivt leder en påtagligt stark lojalitet till den egna gruppen till en större exkludering av motsatta grupper, de som inte hör hemma, *dem* (Wodak 2015, s.35,47). Det i sin tur leder till att den egna gruppens dominans ökar (Van Dijk 1992, s.87-89)

Topik om hot

Dessa påträffades tre gånger, när Åkesson talar om skjutningar och en utpräglad otrygghet (2018, 19:11), när han talar om att människor som använder våld som strategi bör sitta i fängelse (2018, 14:37) och i följande citat:

“Sverigevänner, almedalsbesökare, apropå livrädd, vet ni vad jag är livrädd för? Vad som håller mig vaken och sömnlös om nätterna? Det är att det skjuts på våra gator som aldrig förr. Det är att en helt vanlig medborgare kan sprängas till döds av en handgranat som han hittar på gatan. Det är att sexualbrotten, våldtäkterna har ökat i en skrämmande takt. Att kvinnor i Sverige inte vågar gå ut när det är mörkt. Det är att bara en av fem utländska våldtäktsmän som bor i Sverige utvisas. Det är naturligtvis horribelt, när vi får bestämma så ska alla utvisas (applåder). Det skrämmer mig att det i praktiken råder slöjtvång på många förskolor runt om i landet. Att tusentals, tiotusentals flickor redan från tidig ålder låses fast i hedersstrukturer och islamism. “ (Åkesson 2018, 15:11)

Genom att hävda att han är så rädd att han fruktar för sitt liv gör han anspråk på en att det är en fara som hotar, och vidare i talet framkommer att han tycker att det ska göras något åt det. Återigen gör Åkesson anspråk på att stå med folket när han berättar om sin rädsla för att vanliga medborgare kan sprängas av handgranater och diskursivt avståndet till de andra, de som inte tillhör folket, *vi*. Här består *de* av medborgare som inte är vanliga, medborgare som medverkar till att handgranater ligger på gatorna (Wodak 2015, s.25-26).

Han fortsätter med att beskriva brottslighet där kvinnor främst faller offer, och understryker vikten av att de utländska våldtäktsmännen utvisas. Han negligerar det faktum att alla våldtäktsmän inte är utländska, och ignorerar därför en faktor i sin topik som leder till att den kan verka som vilseledande (Wodak 2015, s.51-52). Genom att endast nämna utländska våldtäktsmän kan det uppfattas som att han vill vidta åtgärder för att kvinnor ska våga gå ut om nätterna, men han tilltalar endast en del av problemet som han inledde med. Därmed skiftas fokus till de utländska våldtäktsmännen och hotet de presenterar. Här använder han sig av dubbla budskap, en kalkylerad ambivalens, där han tilltalar alla som ser kvinnors rädsla som ett samhällsproblem och därmed de svenska värderingarna. Samtidigt tänjer han på de generellt accepterade gränserna i diskursen (Wodak 2015, s.46-47)(Hatakka, Niemi & Välimäki 2017, s.264-265). Han gör det genom att smyga in tanken på de andra som ett hot mot samhället, i det här fallet kvinnorna, och konceptualiserar *dem* efter ras. Att de våldtäktsmän som nämns endast är de utländska leder till att rädslan som skapas, genom det presenterade hotet och en eventuell reaktion på Åkessons uttalade rädsla, endast är riktad emot *dem*. *De* blir till kvinnorrädslans, och därmed samhällets, syndabockar (Wodak 2015, s.1-2). Det leder till en reproduktion och legitimering av rasism, exkludering och

diskriminering, utan att han explicit behöver uttrycka det, genom att få sina åhörare att associera rädslan utländska våldtäktsmän så ökar han avståndet mellan *vi* som är rädda och utländska *dem* som är ett eventuellt hot mot den egna gruppens säkerhet (Van Dijk 1992, s.87-88)(Wodak 2015, s.50). I nästa steg konkretiseras, likt ovanstående resonemang, hotet mot kvinnor i islamism och hederskulturer och återigen hotet ihop med *de* andra. När Åkesson pratar explicit om hotet mot kvinnor presenterar han allt som allt två hot bestående av utländska våldtäktsmän och islamism. Genom att ignorera andra hot mot kvinnor kan det bidra till en vilseledande uppfattning om att dessa två är de största hoten, syndabockarna, båda associerade till *de* andra. Båda ökar distansen mellan *vi* och *dem*, och båda bidrar genom den dubbla meningen i diskursen till ett verkställande av rasism och diskriminering. Genom att styra narrativet och hänvisa till moralen, för trots att Åkesson negligerar andra faktorer refererar han till generellt oomstridda aktuella hemsgheter, rättfärdigas uttalen som genom sina dubbla budskap även normaliserar rasism (Wodak 2015, s.6,18-19).

Topik om börda

I talet kan man urskilja sju topiker om börda. Åkesson talar om vad han är livrädd för (2018, 15:11), att hans son kommer växa upp utan gemenskapen (2018, 17:08), den utpräglade otryggheten (2018, 19:07), att välfärdspengar gått till asylinvandring (2018, 26:09), att det inte går att skilja på välfärd och invandring (2018, 27:26), att invandring måste regleras för att inte påfresta samhället (29:33) och exemplet i följande citat:

“Jag har noterat här under veckan ett gäng nazister, ett gäng fega töntar (applåder), som har ställt till massa oreda, stört massa möten, till och med misshandlat människor. Och det är bara.. det är bara vidrigt. Nazism kan aldrig vara nationalism. Nazismen är en antidemokratisk socialistisk rasistisk, imperialistisk, internationalistisk våldsideologi. Och den saknar allt existensberättigande i ett demokratiskt samhälle. Är det så (applåder) Är det så att man använder våld som metod, det kan vara nazister, det kan vara kommunister, det kan vara anarkister, det kan vara islamister, är det så att man använder våld som politisk metod för att uppnå sina politiska mål då har man ingen plats i demokratin, då ska man sitta i fängelse.” (Åkesson 2018, 13:33)

Åkesson argumenterar för att människor som använder sig av strategiskt våld är inte har något att göra i samhället, de är en fara för invånarna och en påfrestning för samhället. Genom att hänvisa till nazister som fega töntar och som första beskrivning av dem läggs

fokus på att de “ställt till massa oreda” och “stört” så förmedlar inte Åkesson att de utgör något större hot mot samhället, trots att han följer upp med att de misshandlat folk. Istället kan man tolka det som att de främst är till besvär och behöver vidtas åtgärder mot. När Åkesson börjar prata om nazism är det i ett sammanhang om hur fint det är med nationalism. Därmed ställs nazismen i kontrast mot nationalism vilket kan vara en strategi Benoit belyser som syftar på att lyfta åhörarnas känslor gentemot Sverigedemokraterna. Det kan göras genom att jämföra en handling med en annan, mycket värre, handling för att framstå i bättre dager. I diskussionen om det fina med nationalism, som inleddes med beskrivandet av Jan Björklunds rädsla för nationalism, kan de negativa egenskaper som människor associerar nationalism blekna i jämförelse med nazism. Genom att beskriva nazismen som en rasistisk ideologi kan man genom den diskursiva jämförelsen komma till slutsatsen att Sverigedemokraternas nationalism inte är rasistisk (Benoit 2017, s.247). Åkesson menar att nazister inte har någon plats i det demokratiska samhället. Han rättfärdigar det genom deras egna negativa handlingar, som levande efter en våldsbejakande ideologi (Benoit 2017, s.245)(Van Dijk 1992, s.91-94). Nazister räknas det vill säga inte med i Åkessons uppfattning av folket, *vi* som är existensberättigade, utan skapar en distans däremellan. Han menar att det inte spelar någon roll om det är nazism, kommunism, anarkism eller islamism, de tillhör inte det egna samhället. Islamism är ett återkommande tema i talet, och även här används argumenten kring nazismens negativa egenskaper till att stärka islamism som icke tillhörande det svenska samhället.

Topik om finans

Endast en topik rörandes finans identifierades:

“Pengar som skulle ha gått till barn med funktionsnedsättning, har gått till asylinvandring. Pengar som skulle ha gått till att kapa vårdköerna, har gått till asylinvandring. Pengar som skulle ha gått till just detta att lyfta de fattigaste äldre i vårt land ur fattigdom, har gått till asylinvandring. Pengar som skulle ha gått till polis och brottsbekämpning, har gått till asylinvandring. Stefan Löfvens regering har under sina fyra år vid makten prioriterat asylinvandring framför det som våra skattemedel rimligen har varit avsedda för. Och sen säger han att det är färdigpratad om invandringen, att välfärden är det som måste stå i fokus inför valet. Jag välkomnar den debatten.” (Åkesson 2018, 26:12)

Åkesson hävdar att pengar som borde gått till välfärden istället har gått till asylinvandringen, och därmed att asylinvandringen måste minska till ekonomisk fördel för välfärdssamhället. Han talar om välfärden genom att prata om asylinvandringen, syftandes på att det är invandringen som hämmar Sveriges välfärd, rent ekonomiskt. Han driver även tesen att Stefan Löfven prioriterar invandring över sitt eget folks välfärd och därmed diskriminerar Sveriges befolkning (Van Dijk 1992, s.116)(Benoit 2017, s.245). Det kan även tolkas som en motattack mot Stefan Löfven som tycks ha för avsikt att ändra fokuset på den politiska agendan från invandring som är en av Sverigedemokraternas huvudfrågor och undergräver hans trovärdighet. Det stärker Åkessons anspråk på att representera folket och opponera de andra där även eliten räknas in (Wodak 2015, s. 47). Det leder även till att den nationalistiska gemenskapen stärks där de som inte tillhör gruppen inom landets gränser exkluderas och kategoriseras som *dem* (Wodak 2015, s.35,47). När *dem* implicit behandlas exkluderande i diskursen leder det till att rasism reproduceras och utövas (Van Dijk 1992, s.87-88)(Wodak 2015, s.50). Åkesson framhäver humana egenskaper genom att förespråka exempelvis vården inom välfärdsstaten vilket är en strategi som kan användas i motsägelsefulla sammanhang, samtidigt som han presenterar invandringen som problemet inom många välfärdsfrågor och därmed skapar en negativ bild av *dem* (Van Dijk 1992, s.87-89, 91, 110, 115).

Topik om siffror

Åkesson nämner siffror i sina argument vid två tillfällen, men eftersom ett av tillfällena är ospecifikt, där han berättar "Att tusentals, tiotusentals flickor redan från tidig ålder låses fast i hedersstrukturer och islamism." (Åkesson 2018, 16:21) kommer den inte räknas med. Citat:

"Det är att bara en av fem utländska våldtäktsmän som bor i Sverige utvisas. Det är naturligtvis horribelt, när vi får bestämma så ska alla utvisas." (Åkesson 2018, 15:50)

Siffrorna visar att fyra av fem utländska våldtäktsmän får vara kvar i Sverige, vilket Åkesson menar är uppenbart fel, att de inte ska få vara kvar i landet. Han menar att alla utländska våldtäktsmän ska utvisas, och befäster således bilden av *dem* som en fara som inte hör hemma i nationen (Wodak 2015, s.25-26,35,47). *De* andra har begått hemska handlingar och förtjänar därmed inte att stanna i Sverige (Van Dijk 1992, s.91-94)(Benoit 2017, s. 245). Siffror är generellt sett ett trovärdigt argument, men när faktorer utelämnas, liksom är fallet för topiker som ämnar vara logiska, blir slutsatsen vilseledande (Wodak 2015, s.51-52). Åkesson säger även att när Sverigedemokraterna får makt ska de utvisa allihop, och indikerar

därmed att han och partiet är frälsaren och ska skydda det svenska samhället mot faror (Wodak 2015, s.47)

Topik om frälsaren

Vid tre tillfällen använder sig Åkesson av topik om frälsaren när han menar att de gamla partierna förstört Sverige och att Sverigedemokraterna ska bygga ett nytt folkhem (2018, 08:26), att han vill stoppa Stefan Löfven, Gustav Fridolin, Jonas Sjöstedt, Annie Lööf, och Jan Björklund från att fördärva Sverige (2018, 17:59), och följande exempel:

“Det måste vara en invandring som inte ytterligare förstärker segregationen, som inte ytterligare stärker utanförskapet, det måste vara en invandring som inte ytterligare förstärker parallella samhällsstrukturer som växer fram. Och det finns en garant för det i svensk politik. Och den garanten är Sverigedemokraterna.” (Åkesson 2018, 30:17)

Åkesson hävdar att Sverigedemokraterna ska vara försäkringen på att invandringen inte ska påfresta det svenska samhället, genom att rösta på partiet kan det hjälpa Sverige att få en invandring som berikar landet istället för att försämra det. Åkesson befäster invandringen, *dem* som något som tynger samhället, syndabockarna, som står i motstånd till Sveriges befolkning, *vi*, och välfärden. *Vi* och *dem* skiljs åt genom nationell identitet där både ras, religion och språk automatiskt ingår (Wodak 2015, s.1-2,4). Genom konstruktionen av *vi* och *dem* och oppositionen där emellan konstruerar Åkesson en roll som frälsare som tillfaller Sverigedemokraterna (Wodak 2015, s.28). Fortsättningsvis menar han att en minskad invandring löser samhällsproblemen och att partiet är det som kan genomföra åtgärderna och rädda Sverige.

4.3 Jämförande kommentarer

I båda talen används topiker om folk, hot, börda och frälsaren. Det skiljer sig något, i talet 2015 används topiker om hot sex gånger respektive tre 2018. Topiker om hot användes 2015 sex gånger jämfört med 2018 som den användes tre och frälsaren används 1 respektive 3 gånger. Åkesson motiverar att Sverigedemokraterna tjänar det svenska folket och opponerar alla som inte vill befolkningen väl, hot, och faror likväl som eliten bestående av regeringen som inte tar ansvar för att bedriva en politik med befolkningens bästa i åtanke, vilket är

återkommande i båda talen om än mer frekvent under 2015. Topiker om hot skiljer sig också mellan åren, vilket kan bero på att topiker om börda ökat under 2018. Det kan vara ett tecken på att diskursen om de andra i form av islamister, invandrare och andra grupper ändrats genom åren.

2015 används topiker frekvent för att associera *de* andra till en hotbild mot det svenska samhället. 2018 tycks de andra främst framstå som en börda för samhället, som kostar pengar som borde gått till välfärd, får stanna i Sverige trots begådda brott och bidrar till ett segregerat och otryggt samhälle. Det kan handla om att det ligger rätt i tiden, eftersom flyktingvågen till Sverige var som störst år 2015 och 2018 var det av större vikt att påpeka dess konsekvenser. Det kan också vara en diskursiv strategi för att, som Hatakka, Niemi och Välimäki belyser, partiet konstant bearbetar sin roll i samhället vilket kan driva ett högerpopulistiskt parti att ta avstånd från diskriminerande uttalanden och därmed skifta diskursen om *de* andra till att de är en börda för samhället snarare än en hot i samma aggressiva mening som det kunde uppfattas i talet 2015 (2017, s.263). Topiker om frälsaren användes fler gånger i talet 2018. I talet 2015 kunde det diskursivt anspela på att Sverigedemokraterna, i position för folket och mot de andra konceptualiserar sig som frälsare, bland annat genom att adressera folkets oro, fler gånger men inte lika explicit som 2018. Det kan bero på att det är valår och att talet ämnar tilltala åhörarna att rösta på Sverigedemokraterna och inget annat parti.

Även om frekvensen av vissa topiker skiljer sig åt så används de ovanstående i någon mening i båda talen. De andra konceptualiseras både 2015 och 2018 som invandrare, islamister och makttoppen och under 2018 även som nazister, men även där dras en koppling till islamister. De andra menas i båda talen vara både farliga och påfrestande för samhället, och Åkesson hävdar i båda talen att Sverigedemokraterna är för folket och en garant för att invandring ska regleras och konceptualiserar därmed partiet som Sveriges räddning, Sveriges frälsare. Åkesson menar i båda talen, genom att slå bort andras uttalanden om att Sverigedemokraterna och/eller deras väljare är mindre vetande eller pålästa, att partiet är det som på riktigt förstår och tar verkligheten på allvar.

2015 användes topiker om användbarhet vid tre tillfällen och 2018 inte alls, likaså användes topiker om oanvändbarhet två gånger 2015 och inte alls 2018. Topiker om finans och siffror användes inte alls 2015 men en gång vardera i talen 2018. Det vittnar om att Åkesson pratar

mindre om topiker rörande åtgärder och ageranden utan snarare använder sig av topiker som bidrar till argument för att tynga ner de bördor som han hävdar tynger ner den svenska välfärden. Det går att koppla ihop med *de* andra som han menar är en stor påfrestning, och ibland ett hot, mot den svenska befolkningens trygghet, värderingar och välfärd. Det kan tolkas som att i talet 2015 låg ett större fokus på att bilda opinion till faktiska åtgärder, både åtgärder som Sverigedemokraterna förespråkar och att underminera trovärdigheten gentemot andra partiers vallöften. I talet 2018, med ett nyval i antågande kan det vara så att fokus snarare ligger på att motivera den politik och de åtgärder som åhörare med stor sannolikhet redan tagit del av vid offentliga debatter och reklam, att talet istället används till att prata om politiska riktlinjer och Sveriges framtid.

5. Slutsatser

I de båda talen identifierades användandet av många topiker. De två största skillnaderna i användandet av topiker är hur Åkesson i första talet främst konceptualiserar *dem* som en fara för samhället, och i det andra talet främst som en påfrestning för det svenska samhället, även om båda konceptualiseringarna sker i båda talen. I första talet argumenterar han med specifikt för och emot åtgärder och ageranden medan i andra talet ligger ett större fokus på topiker vars slutsatser bygger på huvudargumentet 2018, att svenskarnas välfärd börjas av invandringen. Dessa skillnader påvisar att diskursen skiljs åt mellan talen och att Åkesson använder sig av de retoriska strategierna i olika hög grad. Däremot används topiker om folk, hot, börda och verklighet i båda talen vilket styrker att Åkesson använder sig särskilt mycket av nämnda högerpopulistiska retoriska strategier.

Det kan tolkas som att Åkesson använder sig flitigt av de topiker som är typiska för högerpopulistisk diskurs och som kan uppfattas som klara och logiska. Topikerna kan användas för att kommunicera dubbla budskap. Det är dock av vikt att påpeka att dessa topiker inte behöver vara vilseledande, utan främst blir det när de används utan att hela bilden kommuniceras, det vill säga att vissa viktiga faktorer i frågan ignoreras, som exempelvis när han pratar om kvinnlig otrygghet och endast nämner utländska våldtäktsmän och islamism som hotbild så ignoreras andra faktorer och hotet associeras till *de* andra och därigenom reproduceras rasism och exkludering utan att Åkesson explicit uttalat en sådan intention. Han vänder även andras anklagelser för inkompetens och rasism till en tes om att dessa människor själva diskriminerar Sveriges egna befolkning till fördel för *de* andra. Åkesson talar till och för folket och stärker därmed en positiv bild av den egna gruppen. Samtidigt ökar han genom en kalkylerad ambivalens distansen till *de* andra och skapar en negativ bild av *dem* genom associationer till brister i välfärden, folkets oro, hotbilder och därigenom ett skapande av rädsla gentemot *dem*. I sina topiker använder han sig av strategier för att förneka att partiet är rasistiskt samtidigt som de dubbla budskapen kommunicerar en negativ bild av *dem*. Det reproducerar rasism i en mer implicit mening än formellt institutionaliserad rasism och rättfärdigas bland annat genom de diskriminerade gruppernas egna negativa handlingar. Det gör att diskursens implicita budskap liknar argumentet "Inte rasist, men *dem* är ett hot mot oss och vårt samhälle."

6. Referenser

Benoit, William. 2017. Image Repair on the Donald Trump “Access Hollywood” Video: “Grab Them by the P*ssy”. *Communication Studies*. 68 (3):243-259
<https://eds-a-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=56c9aa31-dd11-46ae-af89-b4c92c49d252%40sessionmgr103>

Bergström, Göran & Ekström, Linda. 2018. Tre diskursanalytiska inriktningar. I Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.). *Testens mening och makt*. Upplaga 4. Lund: Studentlitteratur AB

Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; & Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 4. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Guillou, Jan. 2010. Vill fyra procent rösta på ett rasistiskt parti? *Aftonbladet*. 3 Januari.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/BJr580/vill-fyra-procent-rosta-pa-ett-rasistiskt-parti> (2020-08-16)

Hamrud, Annika & Qvarford, Elisabet. 2010. Så tolkar du Sverigedemokraternas hemliga kodord. *SVT Nyheter*. 31 Oktober. <https://www.svt.se/opinion/sa-tolkar-du-sverige-demokraternas-hemliga-kodord> (2020-08-16)

Hatakka, Niko; Niemi, Mari K; & Välimäki, Matti. 2017. Confrontational yet submissive: Calculated ambivalence and populist parties’ strategies of responding to racism accusations in the media. *Discourse and Society*. 28(3):262–280
<http://resolver.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/openurl?sid=EBSCO:edb&genre=article&issn=09579265&isbn=&volume=28&issue=3&date=20170501&spage=262&pages=262-280&title=Discourse%20%26%20Society&atitle=Confrontational%20yet%20submissive%3A%20Calculated%20ambivalence%20and%20populist%20parties%E2%80%99%20strategies%20of%20responding%20to%20racism%20accusations%20in%20the%20media.&btile=Di>

[scourse%20%26%20Society&jtitle=Discourse%20%26%20Society&series=&aulast=Hatakka%2C%20Niko&id=DOI:10.1177/0957926516687406](https://www.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=23832515-5ef2-4ea7-996c-1aea0f759acf%40sessionmgr4006&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=bth&AN=101946423)

Nordensvard, Johan & Ketola, Markus. 2015. Nationalist Reframing of the Finnish and Swedish Welfare States – The Nexus of Nationalism and Social Policy in Far-right Populist Parties. *Social policy and Administration*. 49(3): 356-375

<https://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=23832515-5ef2-4ea7-996c-1aea0f759acf%40sessionmgr4006&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=bth&AN=101946423>

SCB. 2020-07-07. *Antal asylsökande per månad*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/manadsstatistik--riket/antal-asylsokande-per-manad/> (2020-08-16)

Uddman, Paula & Gustavsson, Jacob. 2007. *Konsten att skriva och tala*. Lund: Statsvetenskapliga föreningen

Valmyndigheten. 2010-09-23. *Val till riksdagen – röster*. <https://data.val.se/val/val2010/slutresultat/R/rike/index.html> (2020-08-16)

Valmyndigheten. 2019-12-12. *Valresultat 2014*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2014/valresultat.html> (2020-08-16)

Valmyndigheten. 2020-01-30. *Valresultat 2018*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html> (2020-08-16)

Van Dijk, Tuen. 1992. Discourse and the denial of racism. *Discourse and Society*. 3(1):87-118

<http://resolver.ebscohost.com/ludwig.lub.lu.se/openurl?sid=EBSCO%3aedsjsr&genre=article&issn=09579265&isbn=&volume=3&issue=1&date=19920101&spage=87&pages=&title=Discourse+%26+Society&atitle=Discourse+and+the+denial+of+racism&btile=Discourse+%26+Society&jtitle=Discourse+%26+Society&series=&aulast=Teun+A.+van+Dijk&id=DOI%3a&site=ftf-live>

Wodak, Ruth. 2015. *The politics of fear*. London: SAGE Publications Ltd.

Åkesson, Jimmie. 2015. *Jimmie Åkesson talar i Almedalen 2015*. 2015-07-01, Almedalen, Visby. Tillgänglig på Sveriges radio: <https://sverigesradio.se/avsnitt/566690>

Åkesson, Jimmie. 2018. *Jimmie Åkesson (SD) talar i Almedalen 2018*. 2018-07-07, Almedalen, Visby. Tillgänglig på Sveriges radio: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1106033>